TIPOLOGIA RELAȚIILOR SINTACTICE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

CIPRIANA-ELENA PEICA
Universitatea Babeş–Bolyai, Cluj-Napoca

Tipologia relațiilor sintactice este o problematică complexă şi controvesată în literatura română de specialitate. Rolul acestei lucrări este de a evidenția, o dată în plus, acest aspect, iar scopul este acela de a sublinia premisele de cele multe ori eronate de la care se porneşte în numeroasele clasificări făcute relațiilor sintactice, în condițiile în care considerăm că în limba română putem vorbi doar despre două tipuri de relații sintactice, şi anume relația de coordonare şi relația de subordonare, toate celelalte fiind doar variante şi varații ale acestora.

În ceea ce priveşte clasificarea, denumirea şi numărul relațiilor sau raporturile sintactice din limba română, în literatura de specialitate nu a existat şi nu există unitate de păreri. Vom ilustra această afirmație făcând trimitere doar la câțiva autori şi la câteva lucrări pentru a demonstra modul în care numărul raporturilor sintactice creşte progresiv de la două până la şapte.

În *Gramatica Academiei* din 1966[1] se apreciază că există numai două raporturi sintactice: de *coordonare* şi de *subordonare*. Pe aceeaşi linie de bilateralitate a raporturilor sintactice, se încadrează atât opinia Mioarei Avram exprimată în articolul *Introducere în sintaxă*, din vol. *Sinteze de limba română:* „atât în cadrul propoziției, cât şi al frazei, raporturile sintactice sunt de două feluri: de coordonare şi de subordonare (sau de determinare), fiecare dintre ele având diverse specii" (Avram 1981: 194), cât şi cea a lui Vasile Şerban din lucrarea *Sintaxa limbii române*[2].

Iorgu Iordan în lucrarea *Limba română contemporană*[3] face deosebire, pe de o parte, între raportul dintre subiect şi predicat, iar, pe de altă parte, între raportul dintre părțile secundare de propoziție şi regentele lor. Autorul consideră că în limba română există trei raporturi sintactice: *raportul de coordonare, raportul de subordonare* şi *raportul de inerență*.

Ion Diaconescu, în lucrarea sa *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*[4], consideră că la nivelul *sintagmic* şi la cel frastic se produc procesele combinatorii, aceste nivele reprezentând şi domeniul de manifestare a trei relații sintactice de *coordonare*, de *subordonare* şi *mixte*.

În unele lucrări apare ideea că în limba română avem patru tipuri relații sintactice[5]. Sorin Stati şi Gh. Bulgăr, în lucrarea *Analize sintactice şi stilistice*, utilizează denumirile următoare: *relația de subordonare, relația de coordonare, relația predicativă* şi *relația*

[1] GLR (1966: 78-79).
[2] Şerban (1970: 315-340).
[3] Iordan (1956: 533, 688, 689).
[4] Diaconescu, (1989: 15-18, 64-66).
[5] Stati şi Bulgăr (1970: 28).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

apozitivă[1]. La aceeaşi clasificare recurge şi Gh. Constantinescu–Dobridor în lucrarea *Sintaxa limbii române*, singura diferenţă constând în faptul că denumirea agreată de către acesta este cea de *raport*[2].

Valeria Guţu Romalo, în lucrarea *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări,* prezintă conceptele de relaţii interne, relaţii de vecinătate şi relaţii structurale sau relaţii sintactice. Autoarea consideră că în limba română avem patru tipuri de relaţii sintactice[3]: *relaţia de interdependenţă* sau de *dependenţă bilateralală*, *relaţia de subordonare* sau *de dependenţă unilaterală* (cu o variantă în forma *relaţiei de subordonare dublă*), *relaţia de nondependenţă* şi *relaţia de coordonare*.

După Gh. Trandafir între părţile de propoziţie există cinci raporturi sintactice: de *coordonare*, de *subordonare*, *apozitive*, *zero* – cea care caracterizeaza propoziţiile incidente – şi *mixte bipropoziţionale (binare*)[4].

Acelaşi număr de cinci relaţii sintactice este prezentat în lucrarea *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcţie,* în care Nicolae Felecan consideră că „soluţia cea mai apropiată de realitate este aceea care stabileşte cinci raporturi sintactice: de *coordonare*, de *subordonare*, de *interdependenţă* (sau de *inerenţă*), *apozitiv* şi *explicativ*" (Felecan 2002: 17).

Dumitru Irimia consideră, atât în lucrarea din 1983, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, cât şi în lucrarea din 2008 intitulată *Gramatica limbii române*[5], că organizarea enunţului se întemeiază pe cinci tipuri fundamentale de relaţii sintactice: de *interdependenţă*, de *dependenţă*, de *coordonare*, de *apoziţie* şi de *incidenţă*, specificul fiecăreia fiind dat de natura condiţionărilor de expresie şi semantice implicate în selectarea semnelor lingvistice din planul paradigmatic al limbii şi în combinarea lor în planul sintagmatic[6].

De şase tipuri de relaţii sintactice vorbeşte Aurelia Merlan în lucrarea *Sintaxa limbii române*[7], relaţii pe care le denumeşte: de *interdependenţă*, de *dependenţă / subordonare*, de *coordonare*, *intermediară explicativ-justificativă*, *apozitivă* şi de *incidenţă*.

Iorgu Iordan şi Vladimir Robu, în lucrarea comună intitulată *Limba română contemporană*, prezintă şapte tipuri de relaţii *structurale de solidaritate* şi relaţii *nonstructurale / de nonsolidaritate*[8]. Pe aceeaşi linie numerică merge şi Corneliu Dimitriu în *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa* vorbind despre *raportul sintactic de inerenţă*, *raportul sintactic de coordonare*, *raportul sintactic de subordonare*, *raportul sintactic mixt*, *raportul sintactic explicativ*, *raportul sintactic de dublare* şi despre *raportul sintactic de incidenţă*[9].

Conform *Gramaticii limbii române* din 2005, relaţiile sintactice (relaţiile structurale) care organizează enunţul sunt trei: de *dependenţă*[10] – de dependenţă bilaterală, de dependenţă unilaterală, de *nondependenţă* sau de *coordonare*[11] – copulativă, disjunctivă, adversativă, concluzivă – şi de *echivalenţă* sau *apozitivă*[12], iar în *Gramatica de bază a limbii române* din

[1] Stati (1972: 134-150).
[2] Constantinescu-Dobridor (1998: 30).
[3] Guţu Romalo (1973: 35-45).
[4] Trandafir (1982: 114).
[5] Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediţia a III-a revăzută, Iaşi, 2008, p. 381-382.
[6] Irimia, *Structura gramaticală a limbii române.Sintaxa*, Iaşi, 1983, p. 11-12.
[7] Merlan, *Sintaxa limbii române*, Iaşi, 2001, p. 14.
[8] Iordan şi Robu (1978: 553-558).
[9] Dimitriu (2002: 1146-1147).
[10] GALR II (2005: 16-19).
[11] *Ibidem*, p.19-24.
[12] GALR II (2005: 24).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

2010 pot fi identificate patru tipuri de relații sintactice: *relații de coordonare*[1] – marcate prin conjuncții şi prin conjuncții cu elemente corelative, *relații de subordonare*[2] – marcate prin conjuncții, prin relative, prin prepoziții, prin caz, prin acord şi aderență, *relații de apoziționare*[3] şi relații pragmatice – situația construcțiilor incidente[4].

Având în vedere că după modul în care relația şi organizează termenii unul față de celălalt distingem între sintagme coordonative, generate de relația de coordonare şi de sintagme subordonative, generate de relația de subordonare, considerăm că în limba română putem vorbi de relații de subordonare şi de coordonare, apoziția şi elementele incidente intrând in categoria a ceea ce denumim fapte parantetice de limbă.

În ceea ce priveşte relația de coordonare, definirea acesteia cunoaşte o multitudine de variante în literatura de specialitate. Neomogenitatea se remarcă încă de la nivelul terminologiei utilizate de către autori, unii preferând sintagma *raporturi sintactice de coordonare*, alții sintagma *relații sintactice de coordonare*. Totuşi, ca o constantă, gramaticile vorbesc de coordonarea între părți de propoziție – coordonarea din cadrul propoziției – şi de coordonarea între propozițiile principale sau subordonate. Fiind posibil în limitele părții de propoziție, ale propoziției, ala frazei şi ale textului, se poate spune că raportul de coordonare are o frecvență mare. Unitățile sintactice coordonate pot fi două sau mai multe (teoretic în număr nelimitat), pot avea orice importanță (principală, secundară, intermediară) şi pot apărea la nivelul majorității unităților sintactice[5].

În continuare vom prezenta doar câteva dintre variantele de definire a relației / raportului de coordonare care se regăsesc în literatura de specialitate, variante pe care le considerăm a fi reprezentative şi concludente.

Valeria Guțu Romalo, în lucrarea *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, consideră relația de coordonare – pe care o denumeşte *relație de nondependență* – ca fiind acea relație din cadrul enunțului în care oricare dintre componenți poate fi substituit cu zero fără ca enunțul să se dezorganizeze[6].

În lucrarea *Gramatica limbii române*, Dumitru Irimia defineşte *relația de coordonare* ca fiind acea relație care se stabileşte între termeni care nu depind nici semantic, nici funcțional, nici structural unul de celălalt, dar care, odată intrați în aceeaşi sintagmă, stabilesc între ei un anumit raport semantic. În planul expresiei, termenii nu-şi impun nici reciproc, nici unilateral restricții, dar prezintă măcar o trăsătură formală comună, iar sub aspectul structurii enunțului sintactic, prezența unuia dintre termeni nu e condiționată de prezența celuilalt[7].

Nu în ultimul rând, în lucrarea din 2010, *Gramatica de bază a limbii române,* relația de coordonare este definită ca fiind acea relație care se stabileşte, în mod prototipic, între unități sintactice aflate la acelaşi nivel ierarhic – fie între unități sintactice nesubordonate (propoziții principale), fie între unități sintactice similare subordonate față de acelaşi grup[8].

Cel de-al doilea raport sintactic care caracterizează relația dintre o propoziție şi altă propoziție, care îi completează sensul, aduce informații suplimentare în legătură cu conținutul

[1] *Ibidem*, p. 347-349.
[2] *Ibidem*, p. 349-353.
[3] GBLR (2010: 353).
[4] *Ibidem*, p. 354-356.
[5] Dimitriu (2002: 383).
[6] Guțu Romalo (1973: 41-42).
[7] Irimia, GBLR (2008: 383).
[8] GBLR (2010: 347).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

ei sau al unuia dintre cuvintele ei, se numeşte relaţie de subordonare. Acesta este un *raport binar*, cei doi termeni ai ei fiind propoziţia regentă şi propoziţia subordonată[1].

Valeria Guţu-Romalo consideră că în situaţia în care dintre doi termeni ai unei relaţii binare „unul răspunde pozitiv, iar celălalt răspunde negativ la testul omisiunii, raportul care se stabileşte între ei este un *raport de subordonare* sau de *dependenţă unilaterală*" (Guţu Romalo 1973: 39).

În noua ediţie a *Gramaticii limbii române* din 2005, regăsim aceeaşi terminologie, *relaţia de dependenţă unilaterală*[2]. Aceasta este definită ca fiind o modalitate de realizare a relaţiei de dependenţă în cadrul structurilor binare şi ternare, cealaltă modalitate de realizare a acesteia fiind considerată a fi relaţia de dependenţă bilaterală sau interdependenţă[3].

În lucrarea *Gramatica pentru toţi*, Mioara Avram consideră că raporturile de subordonare sau de *determinare*, cum le mai numeşte, există între termeni cu funcţii sintactice diferite, dintre care unul este determinant – regent, iar celălalt este determinant – subordonat[4].

În *Gramatica de bază a limbii române* din 2010, relaţia de subordonare este definită ca fiind acea relaţie care se stabileşte între două unităţi sintactice, dintre care una este dependenţă de cealaltă[5].

În concluzie, în ceea ce ne priveşte considerăm denumirile de *relaţie de coordonare*, respectiv *relaţie de subordonare* ca fiind adecvate. Denumirea *relaţie de subordonare* este cea adecvată şi agreată, deoarece are la baza o relaţie interlexematica binară. Ne alăturăm opiniei potrivit căreia în relaţia de subordonare din frază doar prin extensie vom vorbi de propoziţii regente şi de propoziţii subordonate[6]. În realitate ne referim la propoziţia care conţine termenul regent – propoziţia regentă – şi propoziţia care conţine termenul subordonat, care este întotdeauna verbul predicat – propoziţia subordonată. Fraza fiind o sintagmă în care relatemul este un conectiv interpropoziţional, propoziţiile din cadrul acesteia se constituie doar în aparenţă ca termeni în întregimea lor, ca grupuri de cuvinte. În realitate relaţia dintre propoziţii e tot una interlexematică şi binară, deoarece vizează de fiecare dată doar câte un lexem din fiecare. O subordonată nu este legată în întregime de regenta ei, nu este în totalitatea componentelor un termen regent, ci doar un component al său şi anume predicatul, iar o regentă nu este în totalitatea componentelor ei o regentă, ci doar un anumit cuvânt din cadrul ei.

O categorie *problematică* o constituie trei, aşa-numite, *raporturi* sintactice, şi anume: *relaţia* dintre predicat şi subiect, *relaţia* apozitivă şi *relaţia* de incidenţă.

Ne vom referi punctual la fiecare dintre ele.

1. Valeria Guţu-Romalo caracterizează *relaţia de interdependenţă sau de dependenţă bilaterală* din grupul subiect-predicat drept fiind „forma de dependenţă maximă" termenii acesteia presupunându-se obligatoriu, ambii răspunzând negativ la testul omisiunii[7]. Caracterul bilateral al relaţiei de interdependenţă se manifestă prin faptul că fiecare dintre cei doi termeni impune anumite particularităţi de expresie celuilalt: predicatul se acordă cu subiectul (subiectul îi impune particularităţi de număr şi de persoană), iar predicatul impune subiectului caracteristica de caz nominativ[8] .

[1] Stati şi Bulgăr (1970: 100) şi Stati (1972: 134).
[2] *Ibidem*, p. 18-19.
[3] GALR II (2005: 16-17).
[4] Avram (1986: 239).
[5] GBLR (2010: 349).
[6] Neamţu (2010, 2011).
[7] Guţu Romalo (1973: 38).
[8] Guţu Romalo (1973: 39).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

Pe aceeaşi linie teoretică se înscriu atât lucrarea lui Iorgu Iordan împreună cu Vladimir Robu, *Limba română contemporană*[1], precum şi noua ediție a *Gramaticii limbii române* din 2005. Aici regăsim *relația de dependență bilaterală sau interdependență* definită ca fiind o modalitate de realizare a relației de dependență, cealaltă modalitate de realizare a acesteia fiind considerată a fi relația de dependență unilaterală în cadrul structurilor binare şi ternare[2].

Gh. Constantinescu-Dobridor în lucrarea *Sintaxa limbii române* vorbeşte despre *relația predicativă*[3], iar Corneliu Dimitriu în capitolul în care face referire la acest raport sintactic[4] adoptă sintagma de *raport sintactic de inerență.*

În viziunea lui D. D. Draşoveanu, prezentată în lucrarea *Despre natura raportului dintre subiect şi predicat*, acest raport este văzut ca „dependență a predicatului față de subiect, pentru că predicatul se acordă cu subiectul" (Draşoveanu 1958: 175). Autorul afirmă că „acordul (element al formei) pe căi specifice nu modifică esența raportului: el rămâne acelaşi, şi în cazul atributului şi în cazul predicatului – de inerență, iar mijlocul lui de realizare gramaticală este de asemenea acelaşi: acordul" (Draşoveanu 1958: 181).

Sorin Stati în colaborarea cu Gh. Bulgăr din lucrarea *Analize sintactice şi stilistice* consideră că relația predicativă are două însuşiri care indică faptul că în relația predicativă ambii termeni impun celuilalt anumite condiții: subiectul cere de la predicat două caracteristici morfologice, numărul şi persoana, predicatul cere de la subiect să se afle la cazul nominativ – fenomen de recțiune[5].

După cum am observat raportul dintre subiect şi predicat are mai multe interpretări. În acest sens, G. G. Neamțu consideră că pot fi clasificate în trei: raport de interdependență, raport de subordonare a subiectului față de predicat şi raport de subordonare a predicatului față de subiect[6].

G. G. Neamțu demonstrează că nu putem vorbi de o relație de interdependență între subiect şi predicat din mai multe motive complex argumentate, dintre care îl amintim pe acela conform căruia nu se poate dovedi că verbul predicat îi impune subiectului cazul nominativ[7]. De asemenea, nu poate intra în discuție nici ideea de relație de subordonare a subiectului față de predicat, ipoteză care este infirmată, printre altele, de imposibilitatea recunoaşterii nominativului-subiect drept o categorie de relație, precum şi de acordul recunoscut al predicatului cu subiectul[8].

Ne alăturăm tezei în conformitate cu care între subiect şi predicat putem vorbi de o relație de subordonare a predicatului față de subiect[9]. Acordul verbal este acordul în număr şi persoană a predicatului cu substantivalul în nominativ$_1$-subiect. Subiectul impune predicatului prin acord un anumit număr şi o anumită persoană, acordul devenind în acest fel mijlocul de subordonare al predicatului față de subiect. Predicatul este cel care se acordă cu subiectul şi astfel predicatul este cel care este subordonat subiectului şi nu invers[10]. În sintagma predicativă (subiect+predicat), acordul, ca o formă specială de regim, acționează în unisens. În ceea ce priveşte nominativul$_1$ subiectului, acesta nu este impus de verbul predicat, ci nominativul$_1$ este o condiție pe care trebuie să o îndeplinescă termenul regent al predicatului,

[1] Iordan şi Robu (1978: 555).
[2] GALR II (2005: 17).
[3] Constantinescu-Dobridor (1998: 36).
[4] Dimitriu (2002: 1147-1161).
[5] Stati şi Bulgăr (1970: 38).
[6] Neamțu, (1986: 16-17).
[7] *Ibidem*, p. 18-19.
[8] *Ibidem*, p. 20-21.
[9] Neamțu (1986: 22) şi Draşoveanu (1958: 181).
[10] Neamțu (1986: 22).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

adică subiectul[1]. Subiectul nu contractează lexemul predicat, ci este actualizat de către acesta din urmă, iar din acest motiv subiectul nu este funcție sintactică[2].

În concluzie, întrucât în determinarea raportului gramatical este decisiv mijlocul prin care se realizează acest raport şi fiindcă, în cazul subiectului şi al predicatului, acesta este acordul, rezultă că predicatul este subordonat subiectului[3].

2. Iorgu Iordan şi Vladimir Robu în lucrarea intitulată *Limba română contemporană* fac referire la relația de nondependență apozitivă ca fiind acea relație care are valoarea echivalenței relative a două unități prin aceeaşi referință[4].

În *Gramatica limbii române*, Dumitru Irimia defineşte relația de apoziție ca fiind „expresia sintactică a intersectării a două sau mai multe perspective semantice din care este interpretată la un moment dat o aceeaşi realitate extralingvistică" (Irimia 2008: 578).

Pe aceeaşi linie teoretică referitoare la tipologia raportului apozitiv merge noua ediție a *Gramaticii limbii române* din 2005[5], precum şi lucrarea din 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, lucrare în care apoziționarea reprezintă o relație de echivalență discursivă şi referențială între doi constituienți, dintre care unul este baza, iar celălalt este apoziția[6].

În *Gramatica limbii române*, Dumitru Irimia consideră apoziția ca fiind funcție sintactică şi dezvoltă o întreagă teorie în acest sens[7].

D. D. Draşoveanu susține şi demonstrează că „nimic din ce intră în zona paranteticului – nici segmentele incidentale, nici cele explicative – nu este funcție, pentru că, prin însuşi faptul de a se situa între paranteze, nu actualizează valențe. Nici reala apoziție, din acelaşi motiv, nu este funcție, ea nefiind decât repetare, copia duplicatului unei funcții date." (Draşoveanu 1997: 75).

Ne alăturăm şi noi acestei opinii conform căreia apoziția este în nonraport cu termenul antecedent, nu este în relație cu acesta, nu este un contractant al acestuia. Semnele explicite şi materiale ale acestui nonraport sunt pauzele de la stânga şi de la dreapta, pauze izolante marcate în scris prin perechea de virgule sau semne echivalente.

În consecință, nu există un raport sintactic apozitiv. Relația apoziției cu termenul antecedent este de natură parantetică, exclusiv semantică.

3. În lucrarea *Probleme de sintaxă a limbii române actuale,* Ion Diaconescu denumeşte *raportul* de incidență ca *supraordonare* şi consideră ca acesta nu este un raport propriu-zis, deoarece două unități propoziționale nu aparțin aceluiaşi plan de comunicare[8].

Iorgu Iordan şi Vladimir Robu în lucrarea *Limba română contemporană* foloseşte denumirea de relație de interdependență bilaterală mediată ca fiind acea relație care caracterizează structura enunțului constituit din două unități care aparțin la două planuri de vorbire (vorbirea directă şi vorbirea autorului care reproduce vorbirea directă a altui autor – Elevi, ***zice profesorul***, deschideți cărțile) şi care alcătuiesc structuri sintactice caracterizate prin relații sintagmatice[9].

În *Gramatica pentru toți*, Mioara Avram consideră *construcțiile incidente* ca fiind acele elemente nelegate sintactic a căror intervenție tulbură caracterul unitar al unei propoziții sau fraze.

---

[1] *Ibidem*, p. 18.
[2] Draşoveanu (1997: 76).
[3] Concluzie formulată de Hàzy, 1977, capitolul II, *Relația dintre subiect şi predicat*, p. 16-22.
[4] Iordan şi Robu, (1978: 556).
[5] GALR II (2005: 24).
[6] GBLR (2010: 353-354).
[7] Irimia (2008: 580-587).
[8] Diaconescu (1989: 245).
[9] Iordan şi Robu (1978: 555-556).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

În *Gramatica limbii române*, Dumitru Irimia consideră că relația de incidență este expresia sintactică a intersectării a două sau mai multe planuri în interiorul aceluiaşi enunț care devine astfel un enunț complex[1].

În *Gramatica limbii române* din 1966, sub titlul general de „Fenomene şi procedee sintactice comune frazei şi propoziției" se discută despre *cuvintele* şi *construcțiile incidente*, adică acele cuvinte şi construcții care aduc o comunicare suplimentară în interiorul unei comunicări de bază[2].

În noua ediție a *Gramaticii limbii române* din 2005, *cuvintele* şi *construcțiile incidente* sunt luate în discuție în capitolul intitulat „Structuri sintactice deviante", din partea a II-a, „Organizarea discursivă", parte consacrată diferitelor aspecte ale discursului. Între aceste fenomene, alături de elipsă, anacolut, repetiție, sunt integrate şi construcțiile incidente, în subcapitolul „Construcții incidente"[3], precum şi parțial, în „Tipuri de discurs" în interpretarea vorbirii directe[4].

În lucrarea din 2010, *Gramatica de bază a limbii române,* se precizează că există câteva situații în care componente ale enunțului (cuvinte, grupuri de cuvinte, propoziții) angajează relații pragmatice, discursive cu celelalte elemente componente. Aceasta este situația construcțiilor incidente[5], situație în care structura propoziției este întreruptă pentru ca locutorul să-şi exprime un anumit punct de vedere, să aducă explicații suplimentare în legătură cu cele enunțate, să facă legătura dintre idei.

D. D. Draşoveanu susține şi demonstrează că „nimic din ce intră în zona paranteticului – nici segementele incidentale, nici cele explicative – nu este funcție, pentru că, prin însuşi faptul de a se situa între paranteze, nu actualizează valențe." (Draşoveanu 1997: 75).

Ne alăturăm şi noi acestei opinii conform căreia relația de incidență este în nonraport cu termenul antecedent, nu este în relație cu acesta, nu este un contractant al acestuia În consecință, pornind de la principiul conform căruia unde nu este relație nu este nici funcție sintactică, concluzionăm prin a spune că nu există un raport sintactic de incidență. Relația de incidență este de natură parantetică, exclusiv semantică.

În concluzie, din cele prezentate rezultă că în limba română putem vorbi doar despre două tipuri de relații sintactice, şi anume relația de coordonare şi relația de subordonare, toate celelalte fiind doar variante şi varații ale acestora.

BIBLIOGRAFIE

Avram, Mioara, 1986, *Gramatica pentru toți*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Avram, Mioara, 2007, *Studii de sintaxă a limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Bratu, Mirela-Fabiola, 2003, *Apoziția în limba română*, Bucureşti, Editura Perpessicius.

Constantinescu-Dobridor, Gh., 1998, *Sintaxa limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiințifică.

Crăciun, Corneliu, 2001, *Sinteze de limbă română. Sintaxa*, Oradea, Editura Logos '94.

Diaconescu, Ion, 1989, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică.

Dimitriu, Corneliu, 2002, *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*, Iaşi, Editura Insitutul European.

[1] Irimia, (2008: 588).
[2] GLR II (1966: 422-427).
[3] GALR II (2005: 738-742).
[4] *Ibidem*, p. 819-820.
[5] GBLR (2010: 354-357).

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)

Draşoveanu, D. D., 1958, *Despre natura raportului dintre subiect şi predicat*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române.
Draşoveanu, D. D., 1997, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, Editura Clusium, Cluj-Napoca.
Felecan, Nicolae, 2002, *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcţie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
GALR, 2005, *Gramatica limbii române, Enunțul*, vol. II, coordonator Valeria Guțu Romalo, Bucureşti, Editura Academiei Române.
GBLR, 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti", Bucureşti, Univers Enciclopedic Gold.
GLR, 1966, *Gramatica limbii române*, vol. I şi vol. II, *Ediția a II-a revăzută şi adaugită*, Bucureşti, Editura Academiei.
Guțu Romalo, Valeria, 1973, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Hàzy, Ştefan, 1977, *Predicativitatea: Determinare contextuală analitică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
Hristea, Theodor (coordonator şi autor principal), 1981, *Sinteze de limba română,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Iordan, Iorgu, 1956, *Limba romînă contemporană*, Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului.
Iordan, Iorgu, Robu, Vladimir, 1978, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Iordan, Iorgu, Guțu Romalo, Valeria, Niculescu, Alexandru, 1967, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Bucureşti, Editura Ştiințifică.
Irimia, Dumitru, 1983, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, Iaşi, Editura Junimea.
Irimia Dumitru, 2008, *Gramatica limbii române*, ediția a III-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom.
Merlan, Aurelia, 2001, *Sintaxa limbii române: Relații sintactice şi conectori*, Iaşi, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza".
Neamțu, G. G., 1986, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică.
Neamțu, G. G., 1999, *Teoria şi practica analizei gramaticale. Distincții şi ... distincții*, Cluj-Napoca, Editura Excelsior.
Neamțu, G. G., 2010 / 2011, *Curs de sintaxă* (anul universitar 2010 / 2011), Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Facultatea de Litere.
Stati, Sorin, 1972, *Elemente de analiză sintactică*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Stati, Sorin, Bulgăr, Gh., 1970, *Analize sintactice şi stilistice*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Şerban, Vasile, 1970, *Sintaxa limbii române,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Trandafir, Gheorghe D., 1982, *Probleme controversate de gramatică a limbii române actuale*, Craiova, Editura *Scrisul românesc*.

TYPOLOGY OF SYNTACTIC RELATIONS IN ROMANIAN

(Abstract)

This paper is intended as a presentation of the typology of syntactic relations in Romanian. There is no unity of views in Romanian literature with regard to the designation of these relations and their number. Thus, while traditional grammar considers the existence of two types of syntactic relations, the authors of the 2005 Romanian Grammar say there are three syntactic relations that organise statement, and in the view of other authors their number gradually increases up to seven.

We will focus on authors' opinions and on the arguments on which they are based in order to outline a suggestive picture of the topic that we approach. We would like to mention from the outset that, as regards this topic, we share the viewpoint of the Cluj grammar, all our arguments being based on the already known theories of the great writers of this school.

BDD-V1664 © 2015 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:58 UTC)